

กิจกรรมการศึกษาดูงาน

เปิดโลกทัศน์ พัฒนาคุณธรรม สานสัมพันธ์เครือข่าย

หลักการและเหตุผล

ตามกฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการสำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ กลุ่มงานประสานการเมือง มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการประสานนโยบายระหว่างกระทรวง และประสานกับรัฐสภาตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย ประชาสัมพันธ์ ชี้แจง ทำความเข้าใจและให้ข้อมูลแก่สื่อมวลชน รับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชน และงานรับข้อร้องเรียนหรือร้องขอความช่วยเหลือต่อรัฐมนตรี ปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ ได้ตระหนักถึงภารกิจในหน้าที่ดังกล่าว และได้ดำเนินการที่จะให้ความสำคัญกับเพื่อนร่วมงานต่างหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการ และภายนอก กระทรวงศึกษาธิการ มาโดยลำดับ ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๔๙ ทั้งการเข้าร่วมงาน/โครงการต่างๆ และจัดให้มีโครงการสร้างเครือข่ายพันธมิตร ของสำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้กิจกรรมเป็นสื่อในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานประสานการเมือง ให้มีความเข้าใจและสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน ทั้งในมิติของเนื้อหาสาระทางวิชาการและมิติเชิงสังคม เป็นการสร้างแนวร่วมการทำงานที่ใกล้ชิดเคียง คัล้ายคลึงกัน มีการคิดร่วมกัน ปรีกษาหารือกัน และทำงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันให้มีประสิทธิภาพ

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๐ ต่อเนื่องปีงบประมาณ ๒๕๕๑ เป็นช่วงปีที่สังคมไทยมีความเปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง และส่งผลกระทบต่อการทำงานที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการเมืองทั้งระบบ ดังนั้น การให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานประสานการเมือง จากสำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงต่างๆ ได้มาสร้างความคุ้นเคยในการประสานงานเพื่อการทำงานร่วมกัน และเรียนรู้เปิดโลกทัศน์ สร้างวิสัยทัศน์ในการทำงาน จะส่งผลต่อการคิดการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้จัดให้มีโครงการเสริมศักยภาพและพัฒนาเครือข่ายงานการเมือง ในกิจกรรมการศึกษาดูงานขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเปิดโลกทัศน์ของข้าราชการผู้ปฏิบัติงานประสานงานการเมือง ให้เกิดมุมมองใหม่ ๆ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. เพื่อพัฒนาคุณธรรม และความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการประสานการเมือง
๓. เพื่อให้สำนักงานรัฐมนตรี เป็นหน่วยงานที่มีศักยภาพและเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนการทำงานของข้าราชการทั้งประจำและการเมือง

กลุ่มเป้าหมาย

๑. บุคลากรสำนักงานรัฐมนตรี ศธ ๑๒ คน
๒. บุคลากรกลุ่มงานประสานการเมือง สำนักงานรัฐมนตรีกระทรวงต่างๆ และ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี รวม ๑๙ สำนักงาน ๗ ละ ๒ คน ๓๘ คน

รวม ๕๐ คน

การดำเนินงาน

ศึกษาดูงาน โดยสอดแทรกกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ : การสร้างความคุ้นเคย การแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน การประสานงานและการนำคุณธรรมมาใช้ในการชีวิตประจำวัน

สถานที่ดำเนินการ

๑. โครงการสวนพระองค์ สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต กทม.
๒. การศึกษาวิถีชีวิต ชาวแม่กลอง จังหวัดสมุทรสงคราม

ระยะเวลาดำเนินงาน

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ – วันศุกร์ ที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๑

งบประมาณ

จำนวน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาท) โดยเบิกจ่ายจากงบประมาณโครงการเสริมศักยภาพและพัฒนาเครือข่ายงานการเมือง สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการที่ได้อนุมัติไว้แล้ว ๔๐๐,๐๐๐ บาท

การติดตามและประเมินผล

ติดตามจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมโครงการ และจัดทำสรุป รายงานผลการดำเนินงานเสนอผู้บริหาร และปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. บุคลากรกลุ่มงานประสานการเมือง สำนักงานรัฐมนตรี มีความตระหนักในการกิจหน้าที่ที่รับผิดชอบ และมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง
๒. เครือข่ายประสานงานการเมือง ของสำนักงานรัฐมนตรี มีความเข้มแข็ง มีพลัง และมีศักยภาพในการสนับสนุนงานของฝ่ายการเมือง

เปิดโลกทัศน์ พัฒนาคุณธรรม

โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา (The Royal Chitralada Projects)

ความเป็นมา

จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ภูมิพลอดุลยเดชฯ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมพสกนิกรในพื้นที่ต่างๆ ด้วยทรงปรารถนาจะได้เห็นประชาชนอยู่ดีมีสุขตามสมควรแก่สภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการอาชีพทางด้านเกษตรกรรม ซึ่งถือว่าเป็นอาชีพหลักของประเทศ จึงทำให้เกิด “โครงการสวนพระองค์เกี่ยวกับการเกษตร สวนจิตรลดา” ภายในบริเวณพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน อันเป็นพระราชฐานที่ประทับในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ พระองค์ทรงคิดค้นหาวิธีบรรเทาความเดือดร้อนของราษฎรในรูปแบบต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาคเอกชนและรัฐบาล

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์นำพันธุ์ข้าวต่างๆ มาปลูกทดลองในบริเวณสวนจิตรลดา โดยในปีแรกพระองค์ท่านทรงขับรถไถนาควายเหล็ก เพื่อเตรียมการปลูกข้าว ตลอดทั้งทรงหว่านข้าว และทรงเก็บเกี่ยวข้าวด้วยพระองค์เอง การดำเนินงานได้ขยายกิจกรรมหลากหลายมากขึ้น

เน้นหลักให้เห็นถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ และปัจจัยทางด้านการเกษตรที่ประเทศไทยของเรามีอยู่แล้ว นำมาใช้สอยอย่างประหยัด และให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยขั้นตอนการผลิตที่ไม่ยากนัก อาศัยความเจริญทางด้านเทคโนโลยี ทางด้านวิทยาศาสตร์มาช่วยในการศึกษา ค้นคว้าและทดลอง และเป็นไปเพื่อเอื้ออำนวยช่วยเหลือ เสริมสร้างอาชีพทางการเกษตรซึ่งเป็นอาชีพหลักส่วนใหญ่ของราษฎร

โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา มุ่งเน้นการดำเนินงานโดยยึดหลักแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เกี่ยวกับ “เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรอย่างยั่งยืน ให้เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้ ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรภายในประเทศ เพื่อลดการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ และการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยกระบวนการผลิตที่ง่าย แต่มีประสิทธิภาพประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย โดยดำเนินการภายใต้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่มีการศึกษา ทดลอง เก็บรวบรวมข้อมูลและผลการศึกษา เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ให้แก่เกษตรกร และประชาชนผู้สนใจทั่วไป

วัตถุประสงค์

โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา
มีวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินงาน ๓ ประการ
ได้แก่

๑. เป็นโครงการศึกษาทดลอง
๒. เป็นโครงการตัวอย่างให้ผู้สนใจสามารถ
เข้ามาศึกษา เพื่อสามารถนำกลับไปดำเนินการเองได้
๓. เป็นโครงการที่ไม่หวังผลกำไร

ลักษณะการดำเนินงาน

โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา แบ่งตามลักษณะการดำเนินงาน ๒ แบบ ได้แก่

๑. **โครงการไม่ใช่ธุรกิจ** เป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ
ต่าง ๆ ที่สนองพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาด้านการเกษตร ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ป่าไม้สาธิต, นาข้าวทดลอง, ข้าวไร่, ปลูกผลไม้, โครงการทดลองปลูก
พืชพรรณ : งานศึกษาทดลองปลูกมะกอกโอลิฟ, งานเคลือบเมล็ดพันธุ์, โครงการอนุรักษ์พันธุกรรม
พืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี : หน่วยงาน
ปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช, หน่วยปฏิบัติการชีวโมเลกุลพืช, ธนาคารพืชพรรณ, ธนาคารข้อมูล
พันธุกรรมพืช และสวนพืชสมุนไพร

๒. **โครงการกึ่งธุรกิจ** เป็นกระบวนการแปรรูปวัตถุดิบทางการเกษตร และจำหน่าย
ผลิตภัณฑ์ในราคาที่ไม่หวังผลกำไร มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนบริโภคสินค้าที่ผลิตได้ภายในประเทศ มี
การบริหารจัดการการเงินอย่างครบวงจร ทั้งนี้รายได้จะนำมาใช้บริหารจัดการภายในโครงการต่อไป
มีกลุ่มงานโครงการกึ่งธุรกิจ ดังนี้

๒.๑ กลุ่มงานเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม และการแปรรูป
ผลิตภัณฑ์นม ได้แก่ โรงโคนมสวนจิตรลดา ศูนย์
รวมนมสวนจิตรลดา โรงนมผงสวนดุสิต โรงนมเม็ด
สวนดุสิต โรงเนยแข็ง โรงนมยูเอชที สวนจิตรลดา
ไอศกรีม โยเกิร์ต

๒.๒ กลุ่มงานเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการเกษตร และ
อุตสาหกรรมเกษตร มีการศึกษาค้นคว้า และ
เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปผลิตผลทาง
การเกษตร และการใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรให้
เกิดประโยชน์ ได้แก่ โรงสีข้าวตัวอย่างสวนจิตรลดา

โรงน้ำผลไม้บรรจุกระป๋อง โรงผลิตภัณฑ์อบแห้ง โรงผลิต
ภัณฑ์น้ำผึ้ง โรงขนมอบเบเกอรี่ งานเพาะเลี้ยงสาหร่ายเกลียวทอง โรงปุ๋ยอินทรีย์ โรงหล่อเทียนหลวง

โรงน้ำผึ้ง (โรงน้ำดื่ม) และงานทดลองผลิตภัณฑ์เชื้อเพลิง โรงอาหารปลา โรงเพาะเห็ด โรงกระถาง ผักตบชวา งานหัตถกรรมศิลป์ โรงแอลกอฮอล์ แก๊สโซฮอล์ ดีโซฮอล์ ไบโอดีเซล

คณะศึกษาดูงานโครงการเสริมศักยภาพและพัฒนาเครือข่ายงานการเมือง ได้นำคณะผู้เข้าร่วมโครงการรวม ๔๓ คน เข้าเยี่ยมชม ฟังบรรยายสรุป ในกิจกรรมโรงโคนม บ่อเพาะพันธุ์ปลานิล โรงผลิตนม โรงเนยแข็ง ไอศกรีม โยเกิร์ต โรงนมผง นมเม็ด โรงสีข้าว ตัวอย่างสวนจิตรลดา ซึ่งมีกิจกรรมต่อเนื่องในการทำโรงบดกลบ โครงการนาทดลอง โครงการคันคว้าน้ำมันเชื้อเพลิง และกิจกรรมต่อเนื่อง ห้องผลิตเครื่องสำอาง อาคารน้ำผลไม้ โรงกระดาศา โรงน้ำผลไม้ ผลไม้บรรจุกระป๋อง

ได้รับฟังบรรยายสรุป และศึกษาดูงานกิจกรรมต่างๆ ด้วยความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณ ในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีพระเมตตาต่อพสกนิกร ทรงเป็น “บรมครู” ที่สอนราษฎรของพระองค์ด้วยการปฏิบัติเป็นตัวอย่าง และมุ่งหวังให้พสกนิกรได้เรียนรู้พึ่งพาตนเอง เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน

หลวงพ่อบ้านแหลม

หลวงพ่อบ้านแหลม วัดเพชรสมุทรวรวิหาร (วัดศรีจำปา) จังหวัดสมุทรสงคราม พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์เสมือนเป็นแก้วมณีอันมีค่าคู่เมืองสมุทรสงคราม ตามตำนานบอกเล่าสืบต่อกันมาว่าหลวงพ่อบ้านแหลมลอยน้ำมา บ้างว่ามีพระพี่น้องอีก ๒ องค์ คือ หลวงพ่อบ้านแหลมกับหลวงพ่อเขาตะเครา จังหวัดเพชรบุรี บ้างก็ว่ามีพระพี่น้อง ๓ องค์ คือ หลวงพ่อโสธร จังหวัดฉะเชิงเทรา บ้างก็ว่ามี ๔ องค์ คือ หลวงพ่อวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม บ้างก็ว่า ๕ องค์ ดังนี้

หลวงพ่อโสธร	ขึ้นประดิษฐานที่วัดโสธร	จังหวัดฉะเชิงเทรา
หลวงพ่อวัดไร่ขิง	ขึ้นประดิษฐานที่วัดไร่ขิง	จังหวัดนครปฐม
หลวงพ่อโต	ขึ้นประดิษฐานที่วัดบางพลี	จังหวัดสมุทรปราการ
หลวงพ่อบ้านแหลม	ขึ้นประดิษฐานที่วัดบ้านแหลม	จังหวัดสมุทรสงคราม
	(วัดเพชรสมุทรวรวิหาร)	
หลวงพ่อวัดเขาตะเครา	ขึ้นประดิษฐานที่วัดเขาตะเครา	จังหวัดเพชรบุรี

พระพุทธรูปทั้ง ๕ องค์ ล้วนเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ มีอภินิหารเป็นที่เคารพสักการะของชาวเมืองนั้นๆ

พระพุทธรูปลักษณะ องค์หลวงพ่อบ้านแหลม เป็นพระพุทธรูปยืนปางอุ้มบาตร หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ แต่ปัจจุบันบาตรได้สูญหายไปไหนแล้ว ขนาดสูงจากปลายนิ้วพระบาท ถึงยอดพระเกศมาลา ๑๖๗ เซนติเมตร ฐานพระบาท สูง ๔๕ เซนติเมตร เป็นพระพุทธรูปสมัยกรุงศรีอยุธยา ลักษณะเด่นเป็นพิเศษ คือ พระพักตร์งามเหมือนพระพักตร์เทพบุตร มีผู้กล่าวว่า หลวงพ่อ บ้านแหลมเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ เพราะมีพระพักตร์ เป็นเทวดา เทวดาจึงมาสถิตรักษาองค์หลวงพ่อ ส่วนพระหัตถ์เป็นคนละชิ้นกับพระพาหา สามารถถอดได้ พระบาทไม่สวมฉลอง พระบาท พระเศียรไม่สวมเทริดชฎา พระเกศมาลาเป็นแบบเปลวเพลิง สังฆาฏีพาดยาวลงมาถึงพระขงฆ์แต่ไม่มีลาย จีวรทำแผ่เป็นแผ่น ฐานรองพระบาทตอนบนทำเป็นรูปดอกบัวบานรองรับ ตอนล่างทำเป็นฐานหักมุม ๑๒ มุม เป็นรูปฐานพระเจดีย์ ชั้นล่างสุด ทำเป็นฐานทำสังข์มีลวดลาย

สวยงาม ทรงเครื่องเต็มยศ สวมสายสะพายพาดเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ปฐมจุลจอมเกล้าวิเศษ
 คาตรัดประคด ปักดินเงิน ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานถวายเป็นพระ
 พุทธบูชาและบาตรแก้วสีน้ำเงิน ซึ่งสมเด็จพระเจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช
 ทรงประทานถวายหลวงพ่อไว้ในรัชกาลที่ ๕ เวลานั้นทั้งเครื่องราชอิสริยาภรณ์ รัดประคดและบาตรแก้ว
 วัดได้เก็บรักษาไว้ในพระอุโบสถ และกรมศิลปากรได้จดทะเบียนไว้เป็นโบราณวัตถุแห่งชาติแล้ว
 ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๖

วัดบางกุ้ง ค่ายบางกุ้ง

วัดบางกุ้ง เป็นวัดเก่าแก่ตั้งอยู่ในเขตตำบลบางกุ้ง อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ตามประวัติกล่าวว่าสร้างตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นวัดหนึ่งทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากในสมัยกรุงศรีอยุธยา ปี พ.ศ. ๒๓๐๘ กองทัพพม่ายกเข้ามาตีกรุงศรีอยุธยา สมเด็จพระเจ้าเอกทัศจึงทรงมีพระราชดำรัส ให้หัวเมืองปักษ์ใต้ยกกองทัพเรือมาตั้งค่ายสร้างกำแพงล้อมวัดบางกุ้ง ที่ตำบลบางกุ้ง เมืองสมุทรสงคราม เรียกว่า “ค่ายบางกุ้ง”

หลักฐานโบราณสถานที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน เป็นพระอุโบสถก่ออิฐถือปูน ที่ถูกต้นไม้ขึ้นปกคลุมทั้งหลัง หน้าบันของพระอุโบสถ มีปูนปั้นลวดลายพันธุ์พฤกษาประดับด้วยเครื่องถ้วย ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย

ภายในพระอุโบสถประดิษฐานพระพุทธรูปขนาดใหญ่สมัยอยุธยาตอนปลาย “หลวงพ่อนิลมณี” สลักจากหินทรายแดง ปางมารวิชัย ชาวบ้านเรียกว่า “หลวงพ่อบุสธน้อย” ที่ฝาผนังของพระอุโบสถ มีภาพจิตรกรรมฝาผนังรูปอดีตพระพุทธเจ้า และภาพพุทธประวัติ นอกจากนี้ยังมีสระน้ำโบราณรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดกว้าง ๕ เมตร ยาว ๗ เมตร ที่ขอบสระมีกำแพงเตี้ยกัน และกรุด้วยอิฐถือปูนลักษณะสอบลงไป ตั้งอยู่ทางด้านทิศเหนือของอุโบสถ กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนวัดบางกุ้งเป็นโบราณสถานของชาติในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๓ ตอนพิเศษ ๕๐ เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๓๙

โบสถ์ปรกโพธิ์ หรือโบสถ์หลวงพ่อดำ (หลวงพ่อนิลมณี) มีลักษณะพิเศษ โดยโบสถ์ทั้งหลังถูกปกคลุมไปด้วยต้นไม้ถึง ๔ ชนิด ได้แก่ ต้นโพธิ์ ต้นไทร ต้นไกร ต้นกร่าง แต่ชาวบ้านเรียกว่า โบสถ์ปรกโพธิ์ เป็นสิ่งแปลกที่ธรรมชาติได้สร้างขึ้น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ประกาศเป็น Unseen Thailand

ค่ายบางกุ้ง เป็นค่ายที่ตั้งอยู่ในจังหวัดสมุทรสงคราม เป็นสถานที่ที่กองทัพสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี ต่อสู้กับ ท้าพม่าครั้งที่ ๒ เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๑๐ ผลของสงครามคือไทยสามารถรบชนะพม่าและขับพม่าออกไปได้

ที่ตั้ง : ค่ายบางกุ้งตั้งอยู่ ตำบลบางกุ้ง อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ริมฝั่งแม่น้ำแม่กลองฝั่งตะวันตก อยู่ห่างจากตัวจังหวัดสมุทรสงครามประมาณ ๑๐ กิโลเมตร อยู่บริเวณวัดบางกุ้ง มีเนื้อที่ประมาณ ๑๐๐ ไร่เศษ (ปัจจุบันวัดบางกุ้งมีเนื้อที่ประมาณ ๑๙ ไร่ ๔๒ ตารางวา)

- ทิศเหนือ ติดคลองบ้านค่าย
- ทิศใต้ ติดคลองแควอ้อม
- ทิศตะวันตก ติดกับสวนมะพร้าว
- ทิศตะวันออก ติดกับแม่น้ำแม่กลอง

ประวัติความเป็นมาของค่ายบางกุ้ง

ในอดีตแต่เดิมค่ายบางกุ้งเป็นค่ายทหารเรือในสมัยแผ่นดิน สมเด็จพระเจ้าเอกทัศแห่งกรุงศรีอยุธยา พม่ายกกองทัพมารุกรานบ้านเมืองไทย สมัยนั้น พระเจ้ามังระ กษัตริย์พม่าให้เกณฑ์กองทัพ ๒๕,๐๐๐ นาย ยกเข้าตีเมืองไทย ๒ ทาง ให้มังมหานรธาเป็นแม่ทัพยกเข้าตีทางทิศใต้ ให้เนเมียวสีหบดียกเข้ามาตีทางทิศเหนือให้มาบรรจบกันที่กรุงศรีอยุธยา เป็นศึกชนาบกันสองข้าง กองทัพของเนเมียวสีหบดีเข้าตีเมืองเชียงใหม่ เมืองกำแพงเพชรจนแตก แล้วตั้งค่ายต่อเรือสะสมเสบียงอาหารอยู่ ฝ่ายกองทัพมังมหานรธา ยกเข้าตีเมืองมะริด เมืองตะนาวศรีซึ่งเป็นของไทยแตกทั้งสองเมือง หุยตองจาเจ้าเมืองหนิไปอยู่ที่เมืองชุมพร พม่ายกทัพตามมาตีเมืองชุมพรแตกแล้วเผาเมืองเสีย แล้วยกเข้าตีกองทัพของ พระพิเรนทรเทพ ที่ตั้งค่ายอยู่เหนือเมืองกาญจนบุรีแตกอีก แล้วยกเข้าตี เมืองราชบุรี เพชรบุรีแตกทั้ง ๒ เมือง แล้วยกกลับไปตั้งกองทัพต่อเรือสะสมเสบียงอาหารอยู่ที่ ดงรังหนองขาว เมืองกาญจนบุรี พระเจ้าเอกทัศทรงทราบข่าวศึกจึงโปรดให้เกณฑ์กองทัพออกต่อสู้ ให้กองทัพยกไปตั้งค่ายรับข้าศึกที่ตำบลตำรุ เมืองราชบุรีแห่งหนึ่งให้กองทัพเรือยกมาตั้งค่ายอยู่ที่ ตำบลบางกุ้ง เมืองสมุทรสงครามแห่งหนึ่ง ให้พระยารัตนาธิเบศยกทัพเมืองนครราชสีมามาตั้งค่ายอยู่ที่เมืองธนบุรีอีกแห่งหนึ่ง

ใน พ.ศ. ๒๓๐๘ ทักษิณมหาราชาทัพเรือเข้ามาตีค่ายทหารเรือบางกุ้งแตกแล้วยกไปตีเมืองธนบุรี พระยารัตนาธิเบศยกทัพหนี พม่ายกไปตีค่ายเมืองนนทบุรีแตกอีก แล้วยกเข้าล้อมกรุงศรีอยุธยาไว้ด้านหนึ่ง จนกระทั่งกรุงศรีอยุธยาแตกเมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๐ แล้วตั้งให้นายทองอินทร์ คนไทยที่จงรักภักดีต่อพม่ารักษาเมืองธนบุรี และสุกัญญาคุมกองทัพพม่ารักษากรุงศรีอยุธยา ณ ค่ายโพธิ์สามต้น แล้วยกทัพหลวงกลับไป

ใน พ.ศ. ๒๓๑๐ พระยาวชิรปราการ (พระเจ้าตากสินมหาราช) ได้ถูกเรียกให้เข้ามาช่วยราชการในกรุงศรีอยุธยา แต่เห็นแม่ทัพไทยมีฝีมือไม่เข้มแข็ง ทหารไทยแตกความสามัคคีเห็นจะสู้พม่าไม่ได้ จึงพาทหารประมาณ ๕๐๐ นาย ฝ่าฝืนออกจากกรุงศรีอยุธยา ไปยังหัวเมืองชายทะเลด้านตะวันออกเฉียงใต้ จากปราจีนบุรีสู่ระยองและจันทบุรี พระยาจันทบุรีไม่อ่อนน้อม จึงยกทัพเข้าตีเมืองจันทบุรีแตก แล้วตั้งกองสะสมเสบียงอาหาร ต่อเรือรบเห็นว่าได้มากเพียงพอแล้วจึงยกทัพมาตีค่ายเมืองธนบุรีและทัพสุกี้กองที่รักษาอยู่กรุงเก่าแตกพ่ายไป กู้กรุงศรีอยุธยาคืนมาได้ และทรงสถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานีใหม่ แล้วในปี พ.ศ. ๒๓๑๐ นั้นเอง พระเจ้าตากสินมหาราชได้โปรดให้คนจีนจากระยอง ชลบุรี ราชบุรี และกาญจนบุรี รวบรวมพลพรรค มาตั้งเป็นกองทหารรักษา ค่ายบางกุ้ง ซึ่งยังไม่มีทหารรักษาหลังจากที่พม่าตีกรุงศรีอยุธยาแตก ค่ายนี้จึงเรียกว่า “ค่ายจีนบางกุ้ง”

เหตุที่เกิดสงครามค่ายบางกุ้งนั้นปรากฏในประชุมพงศาวดารกล่าวว่า “พระเจ้ากรุงศรีสัตนาคนหุต” เมืองเวียงจันทน์ซึ่งฝักใฝ่อยู่กับพม่าในสมัยนั้นไปทูลพระเจ้าอังวะว่า ได้ทราบข่าวในเมืองไทยพระยาตากตั้งตัวเป็นใหญ่ กลับตั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ฝ่ายพระเจ้าอังวะเวลานั้นกำลังกังวลด้วยเกิดสงครามกับจีน ไม่เชื่อว่าเหตุการณ์ทางเมืองไทยจะเป็นการใหญ่โตมากมายด้วยเห็นว่าเมืองไทย ยับเยิน ผู้คนก็เหลือน้อย จึงเป็นแต่สั่งให้แม่ทัพมารหญา เจ้าเมืองทวายให้คุมกำลังมาตรวจตราดูในเมืองไทยว่ายังเรียบร้อยดีหรือไม่ ถ้ามีใครกำเริบตั้งตัวขึ้นก็ให้มีการปราบปรามเสียให้เรียบร้อย พระยาทวายจึงส่งไปมั่งเป็นกองทัพนาคุมพล ๓,๐๐๐ นาย เข้ามาทางเมืองไทรโยคเมื่อฤดูแล้งปลายปี พ.ศ. ๒๓๑๐ ขณะนั้นเมืองกาญจนบุรีและเมืองราชบุรี อันเป็นที่อยู่ในทางพม่าเดินทัพยังร้างอยู่ทั้ง ๒ เมือง เรือรบของพม่ายังอยู่ที่เมืองไทรโยคและค่ายคูของพม่าไม่มีใครไปรื้อถอน พระยาทวายจึงยกทัพมาตามสบาย ครั้นถึงบางกุ้งเห็นค่ายทหารจีนของพระยากรุงธนบุรีตั้งอยู่ พระยาทวายก็ให้กองทัพล้อมไว้ กรมการเมืองสมุทรสงครามบอกเข้ามายังกรุงธนบุรี

ตามพงศาวดารกรุงธนบุรี กล่าวว่า พระเจ้าตากสินทรงทราบข่าวข้าศึก ด้วยความยินดียิ่ง ได้โปรดให้พระยามหามนตรี (บุญมา) จัดกองทัพเรือ ๑๐๐ ลำเศษ แล้วพระองค์ก็ทรงเรือพระที่นั่งสุวรรณพิชัยนาวา ขนาดเรือยาว ๑๘ วา ปากเรือกว้าง ๓ ศอกเศษ พลกรรเชียง ๒๘ นาย พร้อมด้วยศาสตราวุธมายังค่ายบางกุ้ง โดยลัดมาทางคลองบางบอน ผ่านคลองสุนัขหอน และมา

ออกแม่น้ำแม่กลอง พระยามหามุนีไตรคณาจารย์ว่าค่ายบางกุ้งล่อแหลมกำลังจะแตกอยู่แล้ว จึงรีบเดินทัพเข้าโจมตีพม่าที่ล้อมค่ายไทย - จีนบางกุ้งโดยฉับพลัน ในตอนเรียกประชุมนายทัพนายกองเพื่อปลุกใจและบงการเข้าตีนั้นได้เน้นว่า **“ถ้าเข้าไปอีกวันเดียวค่ายบางกุ้งจะแตกและขวัญทหารไทยจะไม่มีวันฟื้นคืนได้ การรบทุกครั้งการแพ้อยู่ที่ขวัญและกำลังใจ ถ้าไทยแพ้อีกในครั้งนี้พม่าจะอีกเหิม พวกไทยจะครั้นคร้ามและกู้ชาติไม่สำเร็จ การรักษาค่ายบางกุ้งไว้ให้ได้ในครั้งนี้ ได้ชื่อว่าท่านทั้งหลายได้ช่วยขวัญของไทยในการรบครั้งต่อไป”**

การรบครั้งนี้ตะลุมบอนกันด้วยอาวุธสั้น ออกพระมโหฬารศรีคองดาบสิงห์สุวรรณาวุธซึ่งทำด้ามและฝักนกหกหัวสิงห์ใหม่ไล่ฆ่าฟันพม่า ข้าราชการแตกกระจาย แมงก็มารัญญาแม่ทัพพม่าครั้นคร้ามพระมโหฬารจึงเสี่ยงเชิงดูศึกได้ยินเสียงในค่ายที่ล้อมไว้อยู่ติดประตูดึง ตีฆ้องเปิดประตูค่าย ส่งกำลังตีกระทุ้งออกมา ทำให้พม่าอยู่ในศึกกระหนาบ ซ้ำยังเห็นผงคลี่มีดครีมีได้ยินเสียงการเคลื่อนไหวทัพหนุนเนื่องของไทยอีก แน่ใจว่าทัพหลวงของไทยติดตามมายิ่งเสียขวัญ ฝ่ายไทยกลับอีกเหิมไล่ฟันแทงข้าศึกล้มตายเป็นอันมาก ที่เหลือก็พากันแตกหนี พระยาทวายเห็นเหลือกำลังที่จะต่อสู้ จึงสั่งทัพถอยรวบรวมไพร่พลกลับไปเมืองทวายทางด่านเจ้าขวาว (เป็นด่านเมืองราชบุรี ตั้งอยู่ริมแม่น้ำพาชี) กองทัพไทยได้เรือรบศัตรูทั้งหมด และได้เครื่องศาสตราวุธตลอดจนเสบียงอาหารเป็นอันมาก

ชัยชนะในการรบที่ค่ายบางกุ้งนี้มีผลต่อชาวไทยหลายประการ อาทิ ไทยยังคงเป็นชาติเอกราชต่อไป ไม่ถูกย่ำยีทำลายล้าง เช่นสงครามเสียกรุงครั้งที่ ๒ อีก ถ้าหากคนไทยแพ้จะต้องถูกกวาดต้อนไปเป็นเชลย ทรัพย์สินเงินทองจะต้องถูกกวาดเก็บไปอีกเป็นจำนวนมาก เพราะคนไทยสมัยนั้นนิยมสร้างวัด จังหวัดสมุทรสงคราม ที่เป็นที่ตั้งของค่ายบางกุ้งก็เช่นเดียวกัน มีโบราณสถานโบราณวัตถุ ที่ประเมินค่ามิได้อยู่มากมายและที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ขวัญและกำลังใจของคนไทยทั้งชาติที่พลอยอีกเหิมขึ้นด้วย คนไทยทั้งชาติต่างมีความเลื่อมใสกองทัพกู้ชาติ อันมีพระเจ้ากรุงธนบุรีเป็นผู้นำ นับแต่นั้นเป็นต้นมา ก็ไม่ปรากฏว่ามีข้าศึกล่องล้ามาถึงเมืองสมุทรสงครามอีก จึงสงบร่มเย็นเป็นสุขมาจนถึงปัจจุบัน

อุทยานพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย อุทยานพระบรมราชานุสรณ์ รัชกาลที่ ๒

อุทยานพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย หรืออุทยาน ร.๒ ตั้งอยู่ที่อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีเนื้อที่ ๑๑ ไร่ เป็นที่พระราชสมภพของ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ภายในมีกลุ่มอาคารทรงไทยจัดเป็นพิพิธภัณฑ์แสดง ศิลปวัตถุ สมัยต้นรัตนโกสินทร์ และความเป็นอยู่ของชาวไทยในสมัยรัชกาลที่ ๒ มีพื้นที่ปลูกพรรณไม้ในวรรณคดี ผลผลิตพื้นเมือง และงานศิลปหัตถกรรมจำหน่าย

พิพิธภัณฑ์พระพุทธเลิศหล้านภาลัย เป็นอาคารทรงไทย ๔ หลัง พื้นที่รวมประมาณ ๖๐๐ ตารางเมตรเป็นพิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์วิทยา แสดงศิลปวัตถุในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น สะท้อนให้เห็นลักษณะศิลปวัฒนธรรมความเป็นอยู่ และการดำรงชีวิตของชาวไทยในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

หอกกลาง ภายในประดิษฐานพระบรมรูป พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และจัดแสดงศิลปโบราณวัตถุ สมัยต้นรัตนโกสินทร์ อาทิ เครื่องเบญจรงค์ เครื่องถ้วย ซึ่งเป็นอุปกรณ์การ แสดงนาฏกรรม ตามบทวรรณคดีพระราชนิพนธ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย หุ่น วรรณคดีเรื่องสังข์ทอง อิเหนา หนังใหญ่

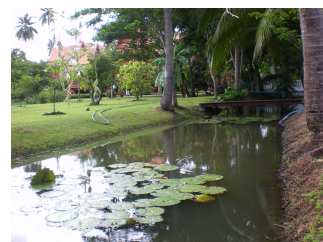
ห้องชาย ทางปีกขวา จัดตกแต่งให้เห็นลักษณะความเป็นอยู่ของชายไทย ที่มีความ กล้าหาญพร้อมในการอาสาปกป้องรักษาแผ่นดิน ตามลักษณะสังคมไทยในสมัยนั้น มีพระพุทธรูป สำหรับบูชา สมุดไทย เสื้อขุนนางไทยโบราณ ดาบ โล่ รวมทั้งแท่นบรรทม ซึ่งเชื่อว่าเป็นของ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ซึ่งเจ้าอาวาสวัดอัมพวันเจติยาราม อนุญาตให้นำมา ประดิษฐานไว้เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๓๐

ห้องหญิง จัดตกแต่งให้เห็นลักษณะความเป็นหญิงไทยโบราณ มีเตียงนอน แบบไทย โต๊ะเครื่องแป้ง คันฉ่อง ฉากปัก

خانเรือน จัดตามแบบบ้านไทยโบราณ ตกแต่งด้วยกระถางไม้ดัด ไม้ประดับ อ่างบัว

สวนพรรณไม้ในวรรณคดี

ประกอบด้วยพรรณไม้ดอก ไม้ประดับนานาพันธุ์
และหุ่นจำลอง ตัวละครในวรรณคดี เรื่องสังข์ทอง ไกรทอง

สารภี พิกุล ดอกตก
มะลิซ้อน ซ่อนกลิ่น รสสุคนธ์

บานดกเต็มไปทั่วใต้ต้น
หอมปนกับบุหงารำไป
จาก อิเหนา
ตอน บุษบาชมสตาหมัน

พระเตี้ยดอกกาหลง ประยงค์แย้ม ให้ทรมวยใส่แฉนมวยผม

จาก อิเหนา
ตอน อิเหนาพาพระเด่นวิยะดาชมดง

ลำดวนดอกออกดอกทุกกิ่งก้าน

บ้างตูมบานแย้มกลีบกลิ่นกล้า

จาก อิเหนา
ตอน ประสันตาเชิญนางบุษบาชมสวน

หอมกลิ่นกล้วยไม้ที่ไถ่ทาง

เหมือนกลิ่นสไบนางขนิษฐา

จาก อิเหนา
ตอน อิเหนาเข้าไปแก้สงสัยในเมืองดาหา

มะลิวัลย์พันพุ่มคัตเค้า

บ้างเลื้อยเลี้ยวเกี่ยวกิ่งเหมือนงาช้าง

ระตูดอกออกขาวทั้งราวป่า

ลมพาพัดแกว่งดังแกล้งไกว

จาก อิเหนา
ตอนอิเหนาเดินทางไปปลงศพพระอัยกียัง
เมืองหมันหย้า

สาวหยุดยืนย้อยห้อยระย้า
เด็ดดอกประยงค์อยู่ตรงนี้

จึงหักให้มาหยารัศมี

ให้ยาหยีสักคามาระดา

จาก อิเหนา
ตอน นางจินตะหราพาอิเหนาชมสวน

พระเหลือบแลดูดอกสร้อยฟ้า
เหมือนสร้อยห้อยมวนนางทรมวย

ยืนยอระย้างามไสว
ถาน้องน้อยห้อยไว้กระมังนา
จาก อิเหนา
ตอน บันหยิกพลตามหาบุษบา

ลมพัดเรื่อยเรื่อยเฉื่อยเฉื่อยมา
รยระรินกลิ่นพุทธรักษาขึ้น

ดอกไม้ฟ้าหอมหวานชวนชื่นใจ
รีนรีนลำดวน ดก ดอกไสว
จาก เสภาเจ้าเงาะ ขับเรื่องสังข์ทอง

เล็บมือนางกลางกลีบกระทัดรัด

เหมือนมือเจ้าปรนนิบัติพัดวี
จาก ขุนช้างขุนแผน
ตอน ขุนแผนชมดง

ซ่อนชู้ ชูช้อรชร
ซ่อนกลิ่นส่งกลิ่นประทีนแกม

เหมือนเราซ่อนเป็นชู้คู่แค้น
เหมือนกลิ่นแกมโฉมยงเมื่อส่งตัว
จาก ขุนช้างขุนแผน
ตอน ขุนแผนชมดง

“ต้นอัมพวา” มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า มะม่วงอัมพวา (ทั่วไป) มะเปรียง (สมุทรสงคราม) และนางอาย (กรุงเทพฯ) ลักษณะทั่วไปเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูงได้เต็มที่ไม่เกิน ๕ - ๑๐ เมตร ลำต้นแตกจากโคนเป็นหลายต้น โคนต้นใหญ่ รากลอยเหนือผิวดิน แผ่กระจายกว้าง กิ่งแขนงแตกเป็นพุ่มแน่น ทรงกลมแผ่กว้าง เปลือกหนา ผิวเรียบ สีน้ำตาลเทา ใบเป็นใบเดี่ยว ออกเรียงสลับ รูปรี กว้าง ๓ เซนติเมตร ยาว ๘ - ๑๒ เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนมน ใบหนาหยาบ ไร้ขน

ดอก เป็นสีขาวอมเหลือง มีกลิ่นหอมสะอาด คล้ายกลิ่นดอกส้ม ออกเป็นช่อกระจุกสั้นๆ ตามโคนต้น และกิ่งแก่คล้ายดอก “ตะลิงปลิง” ลักษณะดอกขนาดเล็ก มีกลีบดอก ๖ กลีบ ดอกจะบานพร้อมกันจำนวนมาก สวยงามแปลกตา

ผล เป็นรูปกลมรี เบี้ยวเล็กน้อย คุกคล้ายผลมะม่วง กว้าง ๓ เซนติเมตร ยาว ๗ เซนติเมตร ผิวขรุขระ ผลอ่อนสีเขียวปนน้ำตาล มีรสเปรี้ยวชุ่มคอ ผลสุกสีเหลืองปนน้ำตาล รสหวานหอมอร่อย เนื้อในเยอะ ภายในมีเมล็ด ดอกจะออกเกือบตลอดปี ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการเพาะเมล็ดกับตอนกิ่ง **ประโยชน์** ผลรับประทาน มีรสอร่อย และมีสรรพคุณแก้โรคเบาหวาน

กลุ่มแม่บ้านขนมไทยโบราณ ศูนย์เรียนรู้ตามรอยเท้าพ่อแห่งแผ่นดิน

โครงการศูนย์การเรียนรู้ตามรอยพระราชดำริ เป็นการดำเนินการที่เริ่มจากชุมชน และชุมชนเป็นผู้วางแผนและดำเนินการ มีวัตถุประสงค์ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้พัฒนาในทุกด้าน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืน โดยยึดหลักการดำเนินงานที่เรียบง่าย และประหยัดเพื่อประโยชน์ของชุมชน

ปัจจุบันได้จดทะเบียนกลุ่มที่เข้มแข็งเป็นวิสาหกิจชุมชน ได้แก่กลุ่มขนมไทยโบราณ กลุ่มน้ำพริกแม่บ้านเทิดไท กลุ่มเพาะเห็ด และกลุ่มปรับปรุงคุณภาพไม้ผล

คณะผู้ศึกษาดูงานได้เยี่ยมชม กลุ่มแม่บ้านขนมไทยโบราณ

กลุ่มเกษตรกรดาวโด่ง

กลุ่มเกษตรกรดาวโด่ง ตำบลคลองเขิน อำเภอเมืองสมุทรสงคราม เป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ตรช.) กลุ่มทำน้ำตาลมะพร้าว ซึ่งแต่เดิมในชุมชน ต่างครอบครัวต่างก็ทำของตน ไม่มีการรวมกลุ่ม ซึ่งแต่ละครอบครัวต้องใช้เวลาในการทำน้ำตาลจากมะพร้าว ต่อมาได้รวมกลุ่มกันและได้นำน้ำตาลมะพร้าวมาเคี่ยวรวมกัน ช่วยกันทำแบ่งกันทำงาน ปลายปีแบ่งผลกำไรกัน จากเดิมในช่วงแรกที่ใช้มะพร้าวท้องถิ่น ต้นสูง ใช้เวลาในการปลุกนาน มาเป็นการปลูกมะพร้าวพันธุ์ดี อายุประมาณ ๒ ปี ๘ เดือน ก็สามารถปาดจั่นได้ ได้น้ำตาลมะพร้าวที่มีรสชาติหอมหวานกว่าเดิมอีกด้วย

ปัจจุบันกลุ่มเกษตรกรดาวโด่ง ได้นำผลผลิตจากน้ำตาลมะพร้าวเป็นสินค้าชุมชน

สานสัมพันธ์เครือข่าย

ในวัตถุประสงค์ส่วนที่ ๓ ของกิจกรรมศึกษาดูงาน ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้ใช้เวลาในการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และมีกิจกรรมร่วมกัน ในลักษณะกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย มีผลที่เกิดจากการสานสัมพันธ์ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ที่จะเป็นแนวทางการทำงานร่วมกัน อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ดังนี้

๑. การประสานนโยบายระหว่างกระทรวง ตามภารกิจของสำนักงานรัฐมนตรี

ที่ปรากฏในกฎกระทรวงได้กำหนดให้ สำนักงานรัฐมนตรี “มีภารกิจเกี่ยวกับราชการทางการเมือง เพื่อสนับสนุนภารกิจของรัฐมนตรีประสานนโยบายระหว่างกระทรวง” ในการศึกษาดูงานคราวนี้ได้ขอให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจากทุกกระทรวง ได้จัดส่งนโยบายของกระทรวงต่างๆ ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงได้มอบหมายเพื่อดำเนินการ โดยสำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ จะรวบรวมและดำเนินการเป็นเอกสาร รวมนโยบายกระทรวงเพื่อเป็นเอกสารอ้างอิง เผยแพร่ต่อไป

๒. การจัดทำทำเนียบเครือข่ายสำนักงานรัฐมนตรี โดยปรับปรุงจากทำเนียบเดิม ที่ได้รวบรวมไว้ให้เป็นปัจจุบัน เพื่อประโยชน์ในการติดต่อประสานงาน ทั้งนี้ สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ จะได้รวบรวมและจัดทำเป็นทำเนียบเพื่อให้สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงต่างๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ รัฐสภา (วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร) สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบในการติดต่อประสานงานต่อไป

๓. ประเด็นการจัดทำคำตอบกระทู้ถามเพื่อลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา จากเดิมที่

สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) ได้ให้กระทรวง (สำนักงานรัฐมนตรี) จัดส่งกระทู้ (คำถามที่เป็นเอกสาร) และคำตอบกระทู้ ที่เป็น file เพื่อ สลค. จะได้นำลงในราชกิจจานุเบกษา นั้น

ดำเนินการโดยต้องพิมพ์คำถามใส่ file พร้อมคำตอบ กระทู้เป็น file แล้วจัดส่งสำเนา ๔ ชุด พร้อมรับรองสำเนาถูกต้องส่งให้ สลค.

เมื่อ สลค. ได้รับเรื่องแล้ว จะตอบรับโดยหนังสือประทับตราแทนการลงชื่อ โดยส่งถึงกระทรวง... ซึ่งทำให้เอกสารแจ้งดังกล่าวถูกส่งไปลงรับที่สำนักงานปลัดกระทรวง ไม่ถึงสำนักงานรัฐมนตรี ซึ่งเป็นหน่วยงานเจ้าของเรื่องจัดทำคำตอบโดยตรง จึงส่งผลให้สำนักงานรัฐมนตรีไม่ได้แจ้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ผู้ตั้งกระทู้ จึงเสมือนเป็นการดำเนินการตอบกระทู้ยังไม่สิ้นสุดกระบวนการ

จึงเห็นสมควรมีข้อเสนอเพื่อประสานการดำเนินงานร่วมกัน สลค. อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

๑. การประสานงานเรื่องที่เป็นภารกิจของสำนักงานรัฐมนตรี

ตลอดจนการ สลค. ควรประสานงานโดยมีหนังสือแจ้งตรงกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวง และ/หรือหัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรี กรณีที่เป็นหนังสือประทับตราแทนการลงชื่อ เนื่องจากลักษณะการดำเนินงานดังกล่าวเป็นภารกิจการเมือง เป็นหน้าที่โดยตรงของสำนักงานรัฐมนตรี อีกทั้งโดยสายการบังคับบัญชา สำนักงานรัฐมนตรีไม่ได้เป็นหน่วยงานในบังคับบัญชาของสำนักงานปลัดกระทรวง (ปลัดกระทรวง) จึงทำให้หนังสือประทับตราแทนการลงชื่อถึงสำนักงานปลัดกระทรวง ไม่สามารถสื่อสารความถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวง และสำนักงานรัฐมนตรีได้

๒. การจัดทำคำตอบกระทู้ สลค. ควรกำหนด บทบาท ภารกิจ

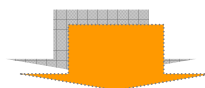
ระหว่าง สลค. กับกระทรวงให้ชัดเจนว่าหน่วยงานใดจะรับผิดชอบในส่วนใด โดยอาจมีหน่วยงานแจ้งให้กระทรวง (สำนักงานรัฐมนตรี) ทราบว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรบ้าง ทั้งนี้ควรเน้นที่สาระสำคัญของคำตอบกระทู้ถาม มากกว่าการให้กระทรวงดำเนินการจัดพิมพ์กระทู้เป็น file และสำเนาเอกสาร ซึ่งเป็นการผลักภาระหน้าที่ด้านธุรการ การดำเนินงานด้านเอกสาร ซึ่งอยู่ในขั้นตอนของ สลค. ให้กระทรวงมากเกินไป

๓. การแจ้งตอบรับคำตอบกระทู้ ควรเป็นหนังสือแจ้งไปยัง

หน่วยงานที่จัดทำคำตอบ และหรือผู้ลงนามในหนังสือซึ่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวง หากตอบกลับเป็นหนังสือประทับตราแทนการลงชื่อ ควรส่งถึงหัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรี เพื่อกลุ่มงานประสานการเมือง สำนักงานรัฐมนตรี จะได้ดำเนินการต่อเนื่อง โดยแจ้ง ส.ส. ผู้ตอบกระทู้จนสิ้นสุดกระบวนการ

๔. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานของผู้ปฏิบัติงาน

สำนักงานรัฐมนตรี จากการพูดคุยกันในกลุ่มย่อย คณะผู้ศึกษาดูงาน ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน ที่ตนรับผิดชอบและดำเนินการอยู่ มีประเด็นที่สำนักงานรัฐมนตรี แต่ละกระทรวงดำเนินการอยู่ ได้แก่

การจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑ พบว่าส่วนใหญ่สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงต่างๆ ไม่ได้จัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการ หากสำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการ โดยหัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรี ลงนามในคำรับรอง กับ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะผู้บังคับบัญชา ส่งผลให้สำนักงานรัฐมนตรี ต้องทำตัวชี้วัด ในประเด็นการประเมินผล การปฏิบัติราชการใน ๔ มิติ ๑๒ ตัวชี้วัด ดังนี้

มิติที่ ๑	มิติด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ	จำนวน ๕	ตัวชี้วัด
มิติที่ ๒	มิติด้านคุณภาพการให้บริการ	จำนวน ๒	ตัวชี้วัด
มิติที่ ๓	มิติด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ	จำนวน ๒	ตัวชี้วัด
มิติที่ ๔	มิติด้านการพัฒนาองค์กร	จำนวน ๓	ตัวชี้วัด
รวม		จำนวน ๑๒	
		ตัวชี้วัด	

การรับเรื่องราวร้องทุกข์ จากการพูดคุย ข้อมูล ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๐ - ๒๕๕๑ พบว่า บางสำนักงานรัฐมนตรี ตลอดปี มีเรื่องร้องทุกข์ เพียง ๒ เรื่อง บางสำนักงานรัฐมนตรี มีประมาณ ๑๐ - ๒๐ เรื่อง ในส่วนของสำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ พบว่าในปีงบประมาณ ๒๕๕๐ มีเรื่องร้องทุกข์ที่ดำเนินการ ๑,๐๗๖ เรื่อง

การจัดทำคำตอบกระทู้ บางกระทรวงตลอดปีงบประมาณไม่ถูกตั้งกระทู้ ทั้งกระทู้ทั่วไปและกระทู้ถามสด บางกระทรวงถูกตั้งกระทู้ทั่วไป ในส่วนสำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ ในสมัยประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีกระทู้ทั่วไป ๕ เรื่อง กระทู้ถามสด ๖ เรื่อง และสมัยการประชุมในปัจจุบัน มีกระทู้ถามทั้งหมด ๒๙ กระทู้ถาม เป็นต้น

งานช่วยอำนวยความสะดวก สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงแต่ละกระทรวง จะมีระดับการดำเนินงาน ให้ข้าราชการเมืองและข้าราชการประจำ ในระดับที่แตกต่างกัน อาทิ การทำบัตรผ่านเพื่อเข้าประสานงานรัฐสภา, สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) การติดต่อประสานงานกับ ฝ่ายการเมือง งานพิธีการ และพิธีกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับรัฐมนตรี ซึ่งในส่วนนี้ บางกระทรวงก็มีการมอบหมายให้สำนักงานปลัดกระทรวง ช่วยดำเนินการเนื่องจากมีจำนวนบุคลากร ไม่เพียงพอ ไม่สามารถดำเนินการได้ หากบางสำนักงานรัฐมนตรีดำเนินการเอง เนื่องจากถือเป็นภารกิจ หน้าที่หลักของสำนักงานรัฐมนตรี เป็นต้น

จากประเด็นการะงานดังกล่าว จะเห็นได้ว่าแต่ละสำนักงานรัฐมนตรี มีภารกิจใน แต่ละงานแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกำหนดกรอบภารกิจงานของแต่ละกระทรวง รวมทั้งการกำหนดสถานภาพของสำนักงานรัฐมนตรีในระดับกระทรวง อย่างไรก็ตามการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่แต่ละสำนักงานรัฐมนตรีได้ดำเนินการอยู่ จะเป็นช่องทางในการฝึกกำลังการทำงานของสำนักงานรัฐมนตรีให้มีเอกภาพ และพลังในการผลักดันงานในภาพรวมนโยบายของแต่ละกระทรวง และนโยบายแห่งรัฐให้เกิดประสิทธิภาพสอดคล้องกับภารกิจหลัก และอำนาจหน้าที่ของสำนักงานรัฐมนตรีต่อไป

ผลสำรวจความคิดเห็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมศึกษาดูงาน โครงการเสริมศักยภาพและพัฒนาเครือข่ายงานการเมือง สร.ศธ.

ผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมศึกษาดูงาน โครงการเสริมศักยภาพและพัฒนาเครือข่ายงานการเมือง สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ - วันศุกร์ที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ ณ โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา และศึกษาวิถีชีวิตชาวแม่กลอง สมุทรสงคราม สรุปความคิดเห็นผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓๓ คน จากผู้เข้าร่วมกิจกรรม ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๗๔ ได้ดังนี้

๑. ร้อยละของความคิดเห็น ผู้ตอบแบบสอบถามต่อการจัดกิจกรรมศึกษาดูงาน

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)				
	มากที่สุด ๕	มาก ๔	ปานกลาง ๓	น้อย ๒	น้อยที่สุด ๑
๑. ประโยชน์จากการศึกษาดูงานโครงการส่วนพระองค์ ฯ	๖๖.๖๗	๓๓.๓๓	๐	๐	๐
๒. ประโยชน์จากการศึกษาดูงานครั้งนี้	๓๓.๓๓	๖๖.๖๗	๐	๐	๐
๓. ได้รู้จักและมีเครือข่ายการทำงานมากขึ้น	๔๕.๔๕	๕๕.๕๕	๐	๐	๐
๔. ความเหมาะสมในการบริหารเวลาระหว่างศึกษาดูงาน	๕๑.๕๒	๓๖.๓๖	๑๒.๑๒	๐	๐
๕. ได้รับประสบการณ์และการแก้ปัญหาในการทำงาน	๒๑.๒๑	๖๙.๗๐	๙.๐๙	๐	๐
๖. ได้แลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์การทำงาน	๓๖.๓๖	๕๑.๕๒	๑๒.๑๒	๐	๐

สรุปร้อยละของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม จากรายการประเมินแบบสอบถาม ๖ ประเด็น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด ๒ ประเด็น คือ ประโยชน์จากการศึกษาดูงานโครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา (ร้อยละ ๖๖.๖๗) และความเหมาะสมในการบริหารเวลาระหว่างศึกษาดูงาน (ร้อยละ ๕๑.๕๒) อยู่ในระดับมาก ๔ ประเด็น ได้แก่ ประโยชน์จากการศึกษาดูงานครั้งนี้ (ร้อยละ ๖๖.๖๗) ได้รู้จักและมีเครือข่ายการทำงานมากขึ้น (ร้อยละ ๕๔.๕๕) ได้รับประสบการณ์และการแก้ปัญหาในการทำงาน (ร้อยละ ๖๙.๗๐) และได้แลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์การทำงาน (ร้อยละ ๕๑.๕๒)

๒. ระดับความคิดเห็นเฉลี่ย ในแต่ละรายการ ของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการจัดกิจกรรมศึกษาดูงาน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

- ประโยชน์จากการศึกษาดูงานโครงการสวนพระองค์ฯ ความคิดเห็นเฉลี่ย ๔.๖๗
- ได้รู้จักและมีเครือข่ายการทำงานมากขึ้น ความคิดเห็นเฉลี่ย ๔.๔๕
- ความเหมาะสมในการบริหารเวลาระหว่างศึกษาดูงาน ความคิดเห็นเฉลี่ย ๔.๓๙
- ประโยชน์จากการศึกษาดูงานครั้งนี้ ความคิดเห็นเฉลี่ย ๔.๓๓
- ได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การทำงาน ความคิดเห็นเฉลี่ย ๔.๒๔
- ได้รับประสบการณ์และการแก้ปัญหาในการทำงาน ความคิดเห็นเฉลี่ย ๔.๑๒

๓. ข้อเสนอแนะ ผู้ตอบแบบสอบถามยังได้เสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมในเรื่องต่างๆ ได้แก่

- ควรจัดกิจกรรมเครือข่ายสำนักงานรัฐมนตรีทุกปี
- ควรเพิ่มวันจัดกิจกรรมเป็น ๓ วัน และเพิ่มสถานที่/กิจกรรมในการศึกษาดูงาน
- สำนักงานรัฐมนตรีทุกกระทรวงควมมาร่วมกิจกรรม และผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพ
- ควรจัดศึกษาดูงานด้านการปฏิบัติงานของหน่วยงานประสานการเมืองของต่างประเทศ ประเทศที่มีพัฒนาการทางด้านการเมือง
- ชื่นชมและประทับใจที่ได้ทำบุญตักบาตรร่วมกับคณะ และได้เปิดโลกทัศน์มุมมอง
- ควรมีการให้ความรู้วิชาการด้านรัฐสภา
- ควรมีกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อให้รู้จักกันมากขึ้น

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายดำรง ลิมาภิรักษ์ หัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรี

ผู้รับผิดชอบดำเนินการ

นางสาวนงศลิณี	โมสิกะ	นักประชาสัมพันธ์ ๘
นางสาวศิริรัตน์	ทิวะศิริ	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ๘
นางดวงรัตน์	นิรัตติวงศกรณ	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ๘
นางสาววิริยา	ไชยคุปต์	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ๘
นายบัลลังก์	โรหิตเสถียร	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗
นางตรุณี	ไรเปี่ยม	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ๖
นางทัศน	นิมิตสมานจิตต์	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๖
นางภรณ์พิลาส	จันทโสม	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๔
นางสาวนวรรรัตน์	รามสุต	เจ้าหน้าที่พิเศษสัมพันธ์ ๓
นายนเรนทร	แก้วโท	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๓